

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Vzdelávacia oblasť	Jazyk a komunikácia
Názov predmetu	Slovenský jazyk a literatúra
Stupeň vzdelania	ISCED 2
Ročník	šiesty
Časový rozsah výučby	5 hodín týždenne – 165 hodín ročne
Z toho podľa ŠVP	5
počet voliteľných hodín	0
Dátum poslednej zmeny	máj 2011
Vypracoval	Mgr. L. Šelepáková

1. Charakteristika predmetu

Jazyková časť predmetu sa zaoberá problematikou jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi. Jazyk je vnímaný ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka.

Vyučovanie v predmete slovenský jazyk a literatúra má tri základné zložky: slovenský jazyk, literatúra, sloh. Jedným z hlavných cieľov vyučovania slovenského jazyka a literatúry je prehĺbovať pozitívny vzťah k slovenskému jazyku, k slovenskej reči, kultúre a literatúre a pestovať národné povedomie u mladej generácie. V nadväznosti na vedomosti získané v 5. ročníku zvyšovať úroveň kompetencií v čítaní s porozumením, v komunikácii, vo výslovnosti a v pravopise. Učiť žiakov získavať schopnosť tvoriť z gramatickej, pravopisnej a štylistickej stránky správne dialógy a súvislé ústne a písomné prejavy. Získavať základné zručnosti v práci s literárnym textom a v literárnej komunikácii. Nadobúdať zručnosť samostatne pracovať s učebnicou a mimoučebnicovými textami. Osvojovať si formy slušnej verbálnej a neverbálnej komunikácie. Získavať schopnosť riešiť problémy a problémové situácie. Využívať regionálne prvky.

2. Ciele vyučovacieho procesu

Poznávacia (kognitívna) kompetencia	Komunikačná kompetencia	Interpersonálna (sociálna) kompetencia	Intrapersonálna (osobnostná) kompetencia
Spôsobilosť používať kognitívne operácie.	Spôsobilosť tvoriť, prijať a spracovať informácie.	Spôsobilosť akceptovať skupinové hodnoty.	Vytvárať a reflektovať vlastnú identitu.
Spôsobilosť učiť sa sám aj v skupine.	Zručnosť vyhľadávať a odosielať informácie.	Schopnosť tolerovať odlišnosti jednotlivcov i skupín.	Vytvárať vlastný hodnotový systém.
Spôsobilosť kritického myslenia.	Spôsobilosť formulovať svoj názor a argumentovať.	Spôsobilosť kooperácie.	Schopnosť sebaregulácie a ochrany vlastného života.

Spôsobilosť formulovať a riešiť problémy.	Schopnosť verbálne a neverbálne vyjadriť vôľu a city.	Schopnosť empatie.	
Schopnosť tvorivého myslenia a spôsobilosť uplatniť jeho výsledky.			

3. Stratégie vyučovania

Hlavný dôraz klásť na organizovanie rôznych slávnostných alebo výnimočných príležitostí, akcií alebo aktivít, mali by sme podporovať a rozvíjať aktivitu, tvorivosť, zručnosť a učenie žiaka. Ku kľúčovým stratégiám patrí: stanovenie pravidiel triedy, prezentácia vlastných prác k problémom spoločnosti, exkurzie, slušný verejný prejav, tvorivé zručnosti, reprodukovanie umelecký a vecný text, súťaže medzi triedami, práca s textom, humanistický princíp pri vyučovaní, prevláda pozitívna motivácia, aktivity rôzneho zamerania, hravé formy vyučovania. Výchovné stratégie: V priebehu vyučovania klásť dôraz na čítanie textu s porozumením, viesť žiakov k sebahodnoteniu, zúčastňovať sa rôznych súťaží a olympiád, dávať žiakom zaujímavé domáce úlohy.

3.1 **Metódy**

- Situačná metóda
- Inscenačná metóda
- Riadený rozhovor, diskusia
- Skupinová práca
- Samostatná práca
- Problémové metódy, heuristická metóda
- Fixačné metódy
- Motivačné metódy
- Práca s knihou a odborným textom
- Práca s umeleckým textom

3.2 **Formy**

- Vyučovacia hodina klasického typu
- Projektové vyučovanie
- Skupinové vyučovanie
- Exkurzia
- Beseda

3.3 Vyučovacie postupy

Využiť metodické postupy pre vyučovanie jednotlivých tematických celkov počas osvojovania si učiva, aktualizácie osvojeného učiva, kontroly a hodnotenia.

3.4 Učebné zdroje

PaedDr. Jarmila Krajčovičová a PhDr. Milada Caltíková: Slovenský jazyk (učebnica)

Mgr. Daniela Petříková: Literárna výchova

Odborná literatúra, beletria

Materiálno-technické a didaktické pomôcky(CD, DVC, internet, ..)

Didaktická technika: PC, dataprojektor, interaktívna tabuľa, CD prehrávač, video.

Materiálne výučbové prostriedky (učebné pomôcky): gramatické tabule, štandardizované testy, pracovné listy, portréty autorov.

Ďalšie zdroje: internet – wikipedia.org, bezkriedy.sk, noviny, časopisy, knižničný fond.

4. Učebné osnovy – jazyková zložka 99 hodín

1. Hláskoslovie, zvuková rovina jazyka a pravopis

Hlásky
 Interpunkcia
 Prozodické vlastnosti
 Rytmické krátenie
 Spodobovanie
 Rozdeľovanie slov

2. Náuka o slove - významová rovina jazyka

Slovná zásoba
 Spisovný jazyk a nárečia
 Hovorové a knižné slová
 Tvorenie slov odvodzovaním a skladaním
 Práca so slovníkmi

3. Tvarová rovina jazyka- morfológia

Podstatné mená – konkrétne a abstraktné
Prídavné mená – akostné, vzťahové a privlastňovacie
Zámená - osobné
Číslovky – základné, radové
Slovesá – plnovýznamové a pomocné, gramatické kategórie slovík
Príslovky – druhy prísloviek
Predložky
Citoslovčia

4. Skladobná rovina
Vety podľa obsahu
Slovosled
Základné vetné členy
Prisudzovací sklad

5. Sloh
Súkromný list
Rozprávanie s priamou rečou
Statický opis, dynamický opis
Interview
Dramatizácia umeleckých textov
Reprodukcia prečítaného textu

Tematické celky pre literatúru – VI. ročník – 66 hodín

Krátke formy ľudovej slovesnosti
Poézia – próza
Báj
Báseň
Populárna pieseň
Balada
Bájka
Povešť
Zo života detí
Dobrodružná literatúra
Detektívna literatúra
Divadelná hra
Rozhlasová rozprávka

5. Hodnotenie žiakov

Predmet sa klasifikuje podľa Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základných škôl. Hodnotiť sa budú ústne odpovede, písomné testy, výstupy projektov, skupinovej a samostatnej práce, hodnotenie umeleckého prednesu textu.

5.1 Metódy hodnotenia

- Ústna skúška

- Písomná skúška
- Hodnotenie pracovnej aktivity, súvislého prejavu, výkonu žiaka
- Slovné hodnotenie
- Priebežné hodnotenie čiastkových úspechov žiaka (kombinované hodnotenie)

5.2 Prostriedky hodnotenia

- Rozbor žiackych prác
- Rozhovor
- Skúšanie
- Hodnotenie portfólia žiaka
- Analýza výstupu projektu
- Previerka
- Diktát

5.3 Kritériá hodnotenia vo vzťahu k výkonovým štandardom

- Žiak napíše 4 predpísané diktáty
 - vypracuje 1 predpísanú slohovú prácu (súkromný list, opis prac. postupu, rozprávanie s prvkami opisu)
 - zdramatizuje vybraný prozaický text
 - spamäti reprodukuje 2 básnické a jeden prozaický text na triednych kolách recitačných súťaží
- zadané písomné práce a testy vypracuje min. na 26%

OBSAHOVÝ A VÝKONOVÝ ŠTANDARD – Jazyková komunikácia a sloh

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezové témy
Hláskoslovie alebo zvuková stránka jazyka	Prízvuk, melódia	Suprasegmentálne (prozodické) javy, stručná charakteristika, ich význam pri členení textu, pri komunikácii, pri dramtizácii umeleckých textov.	Vedieť vymenovať prozodické javy, stručná charakteristika, význam. Samostatne a bez prípravy správne, plynule a nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jazykovej úrovni	OSR, MEV

		Termín prízvuk, prízvuk v slovenčine a iných jazykoch, hlavný a vedľajší prízvuk. Melódia vety, prevládanie klesavej melódie, melódia v opytovacích vetách.	a skúsenostiam žiaka a dokáže prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie a by mohol aplikovať informácie o melódii a prízvuku. Správne intonovať všetky druhy viet.	
	Rytmus, tempo, sila hlasu, prestávka	Termín prízvučná a neprízvučná slabika. Uvedomenie si súladu tempa reči s obsahom textu a informačnou nasýtenosťou. Sila hlasu, dôraz a ich význam pri komunikačnej stratégii, význam pauzy a jej typy.	Aplikovať poznatky o suprasegmentálnych javoch pri čítaní známeho i neznámeho textu, pri dramatizácii a umeleckom prednese textu, využitie pri súťaži v umeleckom prednese poézie i prózy.	OSR, MEV PPZ
	Dramatizácia textu Interpunkcia – úvodzovky, čiarka	Pojem a vymedzenie termínu interpunkčné znamienka, ich funkcia pri členení textu i jeho významu. Úvodzovky v priamej reči, čiarka a zásady jej písania v súvetí (informatívne).	Vedieť zásady písania úvodzoviek v priamej reči pri rôznej typológii priamej reči, základné funkcie čiarky, čiarka pri oddeľovaní oslovenia.	OSR, MEV PPZ
Morfológia	Podstatné mená – systematizácia Konkrétne a abstraktné podstatné mená Vlastné podstatné mená Skloňovanie	Charakteristika slovného druhu Konkrétne a abstraktné podstatné mená Skloňovanie, gramatické kategórie, vzory Zásady písania veľkých písmen vo vlastných podstatných menách	Poznať termíny GK, abstraktné a konkrétne PM s uvedením príkladov, určovanie GK, vzorov, spisovné skloňovanie. Vedieť vyhľadať PM v texte, spisovné označenie miest, ulíc, štátov, štátnych príslušníkov, výrobkov, pomenovaní...	OSR, ENV

	<p>Prídavné mená Zvieracie PrM Privlastňovacie PrM Vzory páví, otcov, matkin, Skloňovanie, stupňovanie, Sloh - opis</p>	<p>Charakteristika adjektív, rozdelenie na vlastnostné a privlastňovacie, akostné a vzťahové prídavné mená. Gramatické kategórie, zhoda s podstatným menom v rode, čísle a páde. Charakteristika vzorov páví, matkin, otcov, skloňovanie, kategória stupňovania. Opisný slohový postup, prostriedky, žánre a útvary. Jazykové prostriedky statického opisu komparácia s dynamickým opisom informatívne.</p>	<p>Vysvetliť a identifikovať akostné a vzťahové prídavné mená a vysvetliť ich funkciu v texte. Vysvetliť a identifikovať zvieracie a privlastňovacie prídavné mená, určiť vzory páví, matkin, otcov a vysvetliť ich funkciu v texte. Zásady pravopisu v príponách vzorov prídavných mien. Rozlíšiť, porovnať a vysvetliť pojmy :statický opis, dynamický opis, dokáže identifikovať opisný slohový postup a opis, uvedomuje si rozdiel medzi rozprávaním a opisom, vymenuje útvary opisného slohového postupu. Dokáže napísať jednoduchý opis, využíva poznatky z lexikológie i morfológie, pozná základné korektorské značky.</p>	
	<p>Slovesá – systematizácia GK slovíes Slovesný spôsob Pomocné slovesá Sloveso byť. Rozprávací slohový postup, rozprávanie Ja – forma, On-forma.</p>	<p>Slovesá a rozdelenie na činnostné, stavové, zvrtné, nezvrtné, neplnovýznamové, modálne, sponové a fázové slovesá, Špecifikum slovesa byť-časovanie. Oznamovací, rozkazovací a podmieňovací spôsob slovesa. Rozprávací slohový postup : znaky,</p>	<p>Vysvetliť a identifikovať zvrtné a nezvrtné slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte, plnovýznamové a neplnovýznamové slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte. Žiak vie vysvetliť a identifikovať jednoduchý a zložený tvar slovíes v texte. Žiak vie identifikovať oznamovací, rozkazovací, podmieňovací spôsob slovesa a chápe jeho funkciu v texte. Vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému</p>	<p>OSR FG</p>

		prostriedky, útvary, typológia rozprávača, využitie priamej reči.	rozprávanie s využitím priamej (1. osoba, 3. osoba). Vie identifikovať časti vnútornej kompozície rozprávania (úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie).	
	Číslovky – Určité a neurčité číslovky, Základné a radové číslovky.	Číslovky ako slovný druh, diferenciacia na základné, radové, určité a neurčité, zápis čísloviek, skloňovanie a pravopis základných a radových čísloviek.	Vysvetliť a identifikovať určité a neurčité číslovky, vie určiť ich gramatické kategórie.	OSR
	Príslovky	Druhy prísloviiek: miesta, času, spôsobu, príčiny, □ stupňovanie prísloviiek	Vie identifikovať príslovky miesta, času, spôsobu a príčiny a vysvetliť ich funkciu. Vie vysvetliť funkciu stupňovania prísloviiek v texte.	OSR
Syntax	Podmet Prísudok Prisudzovací sklad Určovanie základných VČ	Vyjadrený a nevyjadrený podmet, Podmet v nominatíve, podmet v genitíve – informatívne. Holý a rozvitý podmet. Vyjadrenie podmetu podstatným menom, prídavným, menom, zámenom, iné slovné druhy ako podmet. Prísudok ako základný vetný člen. Typológia prísudku : slovesný, slovesno-menný, Prisudzovací sklad.	Vedieť identifikovať podmet a prísudok vo vete, termín prisudzovací sklad. Žiak dokáže vymenovať typy podmetu i prísudku s príkladom. Vypíše z vety prisudzovací sklad a graficky ho znázorní.	OSR
Sloh	Pozdrav Oslovenie Pohľadnica, súkromný list Ústna komunikácia Statický opis Priama reč v rozprávaní	pohľadnica súkromný list – ústne/písomne odosielateľ, prijímateľ komunikačná situácia efektívna komunikácia asertívna komunikácia statický opis rozprávanie s využitím priamej reči (on-forma,	Vedieť použiť správne typy pozdravov Tvary oslovenia v konkrétnej situácii Vedieť napísať pohľadnicu, súkromný list Vedieť dodržať formu písomných prejavov Vedieť určiť odosielateľa	

		ja-forma)ústne a písomne hlavná myšlienka	a prijímateľa Dodržať zásady druhov komunikácie Vedieť utvoriť statický opis Vedieť vhodne začleniť do komunikácie priamu reč Dokázať správne štylizovať ja-formu/ on-formu	
--	--	--	---	--

Diktáty

1. Prídavné mená
2. Slovesné spôsoby
- 3 Príslovky
4. Opakovanie učiva zo 6. ročníka

Slohové práce

- Opis – statický
- Rozprávanie s využitím priamej reči

Nové termíny pre VI. ročník :

Prozodické javy ako termín, prízvuk, lexikológia, slang, hovorové a knižné slová, konkrétne – abstraktné podstatné mená, zvieracie a privlastňovacie prídavné mená- vzory páví, matkin, otcov, číslovky – určité – neurčité, základné – radové, slovesá – pomocné, slovesný spôsob, syntax – podmet, prísudok, prisudzovací sklad, opis – jednoduchý, statický, dynamický(informatívne).

Tematické celky pre literatúru – VI. ročník

- Krátke formy ľudovej slovesnosti
- Poézia – próza
- Báj
- Báseň
- Populárna pieseň
- Balada
- Bájka
- Povest'
- Divadelná hra
- Rozhlasová rozprávka

OBSAHOVÝ A VÝKONOVÝ ŠTANDARD - literatúra

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezové témy
Krátke formy ľudovej slovesnosti	Charakterizovať rozdiely medzi prísloviím, porekadlom, pranostikou. Vyhľadávanie pranostík z rôznych informačných zdrojov, významová analýza krátkych prozaických textov. Vlastná tvorba.	Vysvetliť a rozlíšiť pojmy príslovie, porekadlo, pranostika, príklady. Definície pojmov.	OSR, PPZ, ENV, OŽZ
Báj	Termín báj, definícia, analýza a interpretácia určených bájí, tvorba projektu: Bohovia a hrdinovia gréckych bájí	Vedieť identifikovať báj, jej znaky, získanie informácií z rôznych zdrojov, koncepcia postáv v zmysle dobra a zla, dramatisácia dialógu, vnútorná kompozícia báje	MUV
	Analýza a interpretácia bájí, porovnanie mytológie Grékov, Egypťanov, Slovanov	Vedieť identifikovať národnostnú príslušnosť textu.	MUV
Poézia – báseň, populárna pieseň	Identifikácia poézie ako literárnej formy a básne ako literárneho žánru v rámci jednotlivých literárnych textov. Znaky poézie. Verš, rým. Analýza a interpretácia textu.	Vedieť určiť verš, strofu, rým, typy rýmov (združený, striedavý, obkročný), vyhľadávať a určiť zdobneninu, prirovnanie, personifikáciu. Chápať termín rytmus	OSR, MEV
	Vyvodenie a definícia pojmu populárna pieseň, porovnanie s ľudovou piesňou. Vyhľadávanie piesňových textoch a materiál o autoroch.	Porovnať populárnu pieseň s ľudovou piesňou z hľadiska obsahu, využitia umeleckých štýlových prostriedkov. Identifikovať v texte básne, populárnej piesne vyhľadať a určiť jazykové prostriedky .	PPZ, OSR, MEV, OŽZ
Balada	Vyvodenie pojmu balada ako epický žáner ľudovej slovesnosti, pôvodne spievaný. Vyvodenie hlavných znakov balady. Vyvodenie pojmu ľudová balada, umelá balada. Epiteton ako štylizačný	Identifikovať text ako baladu, rozlíšenie ľudovej a umelej, určovanie kompozície žánru a umeleckých prostriedkov. Určenie idey, epiteton – tvorenie.	OSR,

	prostriedok poézie. Znamky balady.		
Krátka próza	Pomocou porovnania viacerých textov charakterizovať základné znamky prózy. Rozdiel medzi prózou a poéziou. Čítanie s porozumením prozaického textu, analýza textov.	Odlíšiť prózu od poézie a svoje rozhodnutie zdôvodniť. Formulovať subjektívne hodnotenie textu.	OSR, MUV, ENV
Bájka	Vyvedenie pojmu bájka ako žánrovej formy, ktorá využíva humor a satiru. Porovnávať prozaickú a veršovanú podobu bájky. Analýza významovej roviny bájky (poučenie). Tvorba vlastnej bájky, rozlíšenie rukopisov autorov.	Vysvetliť termín bájka, irónia, alegória, sformulovať morálne ponaučenie.	OSR, MUV, ENV
Poveš'	Poveš' ako prozaický útvar. Opakovanie a upevňovanie vedomostí z predchádzajúcich ročníkov. Typológia povesti. Štylistika a kompozícia povesti, historické fakty.	Reálny základ, hlavná myšlienka, autorský rukopis, regionálne povesti.	PPZ, OSR, ENV
Poviedka	Pojem poviedka ako žáner krátkej prózy. Aplikácia literárnych pojmov - úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrát, rozuzlenie ako súčasti vnútornej kompozície na základe analýzy textu. Vyvedenie pojmu vnútorná kompozícia literárneho diela. Aplikácia literárneho pojmu dialóg ako charakterizačného prostriedku literárnej postavy. Vyvedenie pojmu monológ a tvorba definície.	Určiť podľa stanovených kritérií poviedku. Vysvetliť pojem literárna postava, rozlíšiť hlavnú a vedľajšiu postavu. Vysvetliť pojem monológ, dialóg a svoje vysvetlenie vie zdôvodniť pomocou príkladov z literárnych ukážok.	OSR.OŽZ, ENV
Dobrodružná literatúra	Vyvedenie a definícia pojmu dobrodružná literatúra. Identifikovať základné znamky dobrodružnej literatúry porovnávaním viacerých umeleckých žánrov. Vyvedenie pojmu rozprávač a foriem rozprávača (autorský rozprávač – on-forma) rozprávač stotožnený s hlavnou	Vysvetliť pojem dobrodružná literatúra. vysvetliť pojem rozprávač a v texte vie identifikovať jednotlivé formy rozprávača. Vie transformovať formy rozprávača – z ja-formy do on-formy a naopak.	

	postavou (ja -		
	forma). Aplikácia literárnych pojmov - úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie. Významová analýza textu. Autorský rukopis.	Sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného textu.	
Divadelná hra	Vyvodenie a definícia pojmu divadelná hra ako súčasť umeleckej literatúry.	Rozlíšiť dramatický a prozaický text, svoje tvrdenie vie podložiť argumentmi.	MEV
	Aplikovať pojmy dialóg a monológ v divadelnej hre. Aplikácia pojmu dej - nositeľ dramatického napätia na základe prehovorov hlavných a vedľajších postáv – monológ, dialóg. Aplikácia znalostí o vnútornej kompozícii diela v divadelnej hre. Identifikovať rozdiel medzi prozaickým literárnym textom a dramatizovanou podobou textu. Technika dramatizovaného čítania.	Čítať text divadelnej hry a zúčastniť sa ako postava na dramatizovanom čítaní textu. Hlavná myšlienka dramatického textu. Identifikovať v texte hry umelecké jazykové prostriedky a vysvetliť ich význam. Aplikovať svoje znalosti o literárnej postave (hlavná, vedľajšia) v prečítanom texte a charakterizovať ju z čitateľského hľadiska	MEV, PPZ
Rozhlasová rozprávka	Vyvodenie a definícia pojmu audiálne umenie pre rozhlasovú rozprávku. Konštruovať nové literárne poznatky – vyvodenie a definícia pojmu dramatizácia - premena prozaického textu na dramatický. Porovnať filmové, televízne a rozhlasové spracovanie rozprávky.	Aplikovať svoje znalosti o ľudovej alebo umelej rozprávke v rozhlasovej rozprávke.	MEV

Prierezové témy

Osobnostný a sociálny rozvoj

Mediálna výchova

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

Ochrana života a zdravia

Environmentálna výchova

Multikultúrna výchova

UČEBNÉ ZDROJE

Učebnice a učebné pomôcky schválené a odporúčané MŠ SR, prezentované a odporúčané v pedagogicko - organizačných pokynoch na príslušný školský rok. Demonštračné pomôcky a didaktická technika (IKT) budú využité podľa možností školy.

HODNOTENIE PREDMETU

Žiak bude v priebehu školského roka hodnotený známku v zmysle metodických pokynov pre hodnotenie a klasifikáciu žiakov schválených MŠ SR.

Vypracovala : Mgr. Luba Šelepáková